

Hospice betegellátás 2011 - a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület felmérése alapján

Összeállította:
Dr. Hegedűs Katalin és Munk Katalin
Magyar Hospice-Palliatív Egyesület
www.hospice.hu

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület minden évben statisztikai felmérést készít a hospice betegellátásról. E felmérés szerint 2011-ben 84 betegellátó intézmény illetve otthoni szolgálat végzett hospice tevékenységet Magyarországon, hattal több, mint az előző évben (*ld. az 1. ábrát*).

1. ábra: A hospice-ok száma, intézményi és otthoni ellátók, 1995-2011

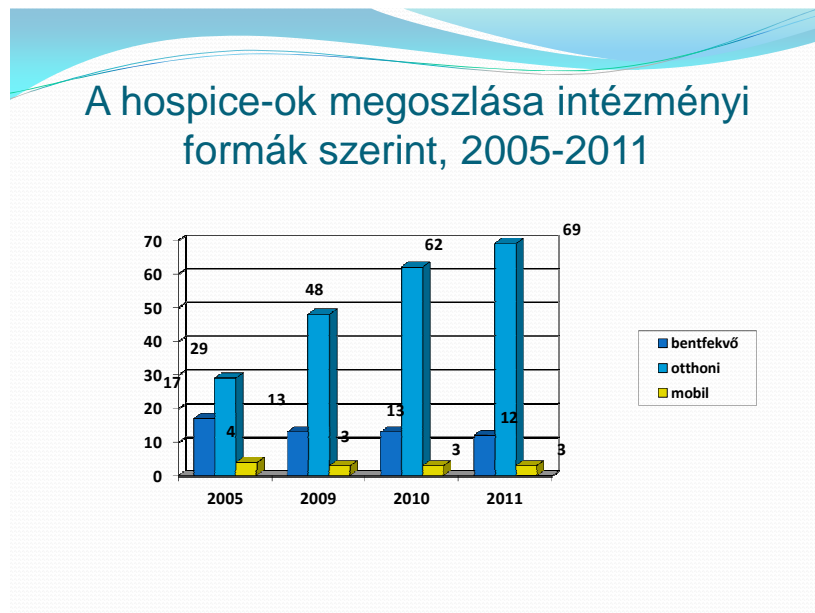
A hospice szervezetek megoszlása 2011-ben a következő volt:

- 10 hospice bentfekvő intézmény (osztály) (162 ágy)
- 69 hospice otthoni ellátást végző szolgálat
- 2 ápolási intézetben illetve idősek otthonában hospice jellegű ápolás (15 ágy)
- 3 hospice mobil team (kórházi támogató csoport)

(a hospice ellátókat ld.: <http://www.hospice.hu/hospice-ok/>)

A hospice intézményi ellátás esetében összesen 177 ágy állt rendelkezésre, ami csökkenést jelent az előző évihez (186) viszonyítva. Egy egészségügyi és egy szociális intézmény a – nagykanizsai kórház, valamint a nyíregyháza-sóstói idősek otthona – megszüntette a hospice tevékenységét. A hospice szolgálatok számának növekedése továbbra is az otthoni szolgáltatók számának növekedéséből adódott, az intézményi ellátás tovább sorvadt – (*ld. a 2. ábrát*).

2. ábra: A hospice-ok megoszlása intézményi formák szerint, 2005-2011

Ennek oka elsősorban az, hogy a kórházak nem igazán érdekeltek a hospice-ok kialakításában: nem látják át a fontosságát, plusz költségnek tekintik és a minimumfeltételekben előírt szakdolgozói képzési feltételeket sem szívesen vállalják fel.

Az OEP finanszírozás a pályázati úton befogadott bentfekvő részlegek esetében a 43/1999-es finanszírozási kormányrendelet 8. melléklete alapján krónikus ellátások címszó alatt, kiemelt rehabilitációs ellátásként történt 1,7-es szorzóval: $5600 \times 1,7 = 9520$ Ft volt. ld. az *I.sz. mellékletet*. Ez az összeg évek óta nem változott.

Az otthoni hospice ellátás esetében 43/1999.(III.3.) Korm. rendelet 35.§-a alapján az otthoni szakápolás 1,2-es szorzójával történt a finanszírozás, amelynek időtartama maximum 50 nap, az otthoni szakápolás alapidójának 120%-a és amely meghatározott feltételek esetén két alkalommal – szakorvosi javaslatra – meghosszabbítható. Így összességében 150 finanszírozási nap vehető igénybe egy-egy beteg esetében.

Az OEP 2011-ben is több mint 800 millió Ft-ot különített el a hospice ellátásra, és ezt az összeget a megyék között lakosságszám arányában osztotta fel. (Ebből a teljesítés valamivel 600 millió Ft felett volt.)

2011-ben 7019 volt az ellátott hospice betegek száma az adatszolgáltató 65 szervezet szerint. Ez a daganatos betegségben Magyarországon elhunyt 33.274 fő kb. 21%-a. Közülük a bentfekvő részlegek 2355, az otthoni hospice szolgálatok 4086, az ambuláns rendelések 449 hospice beteget láttak el.

A daganatos betegek aránya 94%, az átlagos gondozási idő 36 nap, a bentfekvő részlegekben az ágykihasználtság 79,6 %, a halálozási arány 66,5 %, az otthon meghalt betegek aránya 39,1% volt. (Az előző évben a daganatos betegek aránya 91,7%, az átlagos gondozási idő 41 nap, a bentfekvő részlegekben az ágykihasználtság 79 %, a halálozási arány 74,2 %, az otthon meghalt betegek aránya 38% volt.) A betegek életkori megoszlását tekintve továbbra is a 61-70 év közöttiek voltak a legtöbben, de minden életkorú beteg került be hospice ellátásba.

Az otthoni hospice tevékenység százalékos megoszlása a következő (zárójelben feltüntettük a 2010. évi adatokat): ápolás: 63,8% (58,9%); tartós fájdalomcsillapítás: 23,5% (21,2%); gyógytorna: 5,4% (3,9%); fizioterápia: 0,3% (0,4%); szociális tevékenység: 5,5% (2%); diétás gondozás: 2,3% (1,7%); mentálhigiénés gondozás, tanácsadás: 3,1% (2,7%); gyógyszerelés, palliatív terápia: 9,1% (9%). Az ápolás aránya tovább növekedett, a többi tevékenységben nem történt átütő változás – bár jó jelnek tekinthető, hogy a tartós fájdalomcsillapítás és a szociális tevékenység is nagyobb százalékban növekedett.

A tevékenységi kódok értelmezése, amelyet a honlapunkon is közlünk, segíthet a szolgálatoknak az eligazodásban, ld. www.hospice.hu/jogszabalyok/ajanlasok/195

Komplex tevékenységet Budapesten, Miskolcon és Pécsen találhatunk. A Magyar Hospice Alapítvány által működtetett Budapest Hospice Ház a bentfekvő részlegen és az otthoni ellátás koordinációs központján kívül helyt ad fájdalomambulanciának, pszichoonkológiai rendelésnek, oktatási központnak, telefonos lelkeség- szolgálatnak, gyászcsoporthoz és nappali szanatóriumnak is. A miskolci Semmelweis Kórházban levő Erzsébet Hospice Otthon (Erzsébet Hospice Alapítvány) is hasonló szolgáltatásokat működtet. Pécsen bentfekvő, otthoni és szociális ellátás, valamint oktatási központ működik.

Meg kell említenünk a súlyos beteg gyermekek ellátására szakosodott, 2010-ben megnyílt pécsi Dóri Házat és a 2011-ben megnyílt törökbálinti Tábita Házat, amelyek elsősorban un. mentesítő szolgáltatást végeznek. A mentesítő szolgáltatás célja a működtető Szemem Fénye Alapítvány meghatározása szerint az, hogy az életet veszélyeztető vagy életet megrövidítő betegségben szenvedő gyermek ápolása, gondozása, a családtagok tehermentesítése bentlakásos intézményben (mentesítés) valósuljon meg.

Az országos szintű személyi ellátottság alakulását az *1. táblázat* szemlélteti:

1. táblázat: Hospice személyzet, 2009 - 2011

Hospice személyzet, 2009 ¹	Hospice személyzet, 2010 ²	Hospice személyzet, 2011 ³
108 orvos	153 orvos	148 orvos
591 ápoló	805 ápoló	728 ápoló
100 gyógytornász	169 gyógytornász	152 gyógytornász
56 pszichológus/ mentálhigiénikus	87 pszichológus/ mentálhigiénikus	82 pszichológus/ mentálhigiénikus
143 önkéntes	206 önkéntes	183 önkéntes
28 lelkész	37 lelkész	34 lelkész
41 szociális munkás	67 szociális munkás	55 szociális munkás
46 dietetikus	70 dietetikus	64 dietetikus
51 adminisztrátor/ koordinátor	69 adminisztrátor/ koordinátor	61 adminisztrátor/ koordinátor
7 foglalkozásterapeuta	6 foglalkozásterapeuta	-
9 gyászolókat segítő	10 gyászolókat segítő	-
Összesen: 1180 fő	Összesen: 1679 fő	Összesen: 1507 fő

Feltűnő, hogy bár növekedett a hospice-ok száma, ugyanakkor kevesebb a hospice-okban dolgozó szakember és önkéntes. Ez azt jelenti, hogy sajnos fokozódik a dolgozók megterhelése, amely esetleg hamarabb vezethet kiegészítéshez körükben.

¹ 49 adatszolgáltató

² 62 adatszolgáltató

³ 68 adatszolgáltató

A hospice minimumfeltételekről szóló rendelet (15/2004. (III.8.) ESZCSM rendelet) előírja a multidiszciplináris team meglétét, valamint a tanfolyami végzettséget minden hospice munkatárs számára. Az adatszolgáltatás szerint a hospice-okban dolgozó szakemberek túlnyomó többsége (átlagosan 70-80%-a) végzett hospice tanfolyamot vagy palliatív továbbképzést. Az ÁNTSZ ellenőrzi a tanfolyami végzettséget, illetve az OEP szerződések mellékletét is képezi a dolgozók képzési igazolása. Az önkénteseknek ugyanakkor kevesebb mint a fele, a lelkészeknek kb. 50%-a végzett ilyen jellegű továbbképzést.

A működés forrásait tekintve az OEP támogatás mintegy 60-70%-át tette ki a valódi hospice ellátásnak. A minőségi hospice működéshez továbbra is szükséges az egyéb források keresése. Az adatközlők közül 32 hospice betegellátó szolgáltató jelezte, hogy az OEP vagy a szociális bevételeken túl egyéb forrást is felhasznált (*ld. a 2.sz. mellékletet*). Közülük 16 szervezet rendelkezik az SZJA 1 %-ának bevételeivel, és 15 ellátó nyert el NCA, TÁMOP vagy egyéb pályázati támogatást (ez némileg kevesebb, mint 2010-ben).

A hospice szolgáltatók túlnyomó többsége működtet valamilyen minőségirányítási rendszert.

A szervezetek által kiemelt legfőbb nehézségek az alábbi problémák köré csoportosulnak (*ld. a 2. táblázatot*):

2. táblázat: A hospice szervezetek legfőbb nehézségei, 2010 és 2011 (zárójelben az említések száma)

A hospice szervezetek legfőbb nehézségei 2010-ben	A hospice szervezetek legfőbb nehézségei 2011-ben
anyagi nehézségek és alulfinanszírozottság (25)	anyagi nehézségek, alulfinanszírozottság (23)
későn kerülnek a betegek a hospice-ba (22)	későn kerülnek a betegek a hospice-ba (16)
tájékozatlanság és együttműködés hiánya (főleg a házi orvosok részéről) (22)	tájékozatlanság és együttműködés hiánya (főleg a házi orvosok részéről) (16)
orvoshiány, szakember hiány (gyógytornász, pszichológus) (11)	egyéb források megtalálása (7)
szemléleti problémák (7)	szemléleti problémák (7)
bizonytalanság az elrendelésről (pl. terminális állapot) (6)	orvoshiány, szakember hiány (gyógytornász, pszichológus) (6)
problémák OEP-pel, MEP-pel (dokumentáció, elvonások) (3)	problémák OEP-pel, MEP-pel (dokumentáció, elvonások) (4)
egyéb források megtalálása (3)	bizonytalanság az elrendelésről (pl. terminális állapot) (2)
infrastrukturális problémák (2)	infrastrukturális problémák (2)

Az első három problémakör: az anyagi nehézségek; az, hogy későn kerülnek a betegek a hospice-ba és hogy nagy a tájékozatlanság a hospice-ról (főleg a házi orvosok részéről) változatlanul fennáll 2010-hez viszonyítva. 2011-ben nehezebb lett az egyéb források megtalálása, ugyanakkor jóval kevesebben említették az elrendelésekkel kapcsolatos bizonytalanságot.

A hospice ellátókról és ellátásról részletes információ található a www.hospice.hu honlapon.

Az előző jelentéseket ld. www.hospice.hu/egyesulet/hospice-jelentesek

1. melléklet: 8. számú melléklet a 43/1999. (III. 3.) Korm. Rendelethez -

Krónikus ellátások, ezen belül a hospice ellátás

Kódja	Megnevezése	Szorozója	
00001	Ápolási tevékenység	1,0	
00015	Krónikus ellátás	1,2	
00019	Rehabilitációs	„A” minősítésű**	1,7
00020	ellátás*	„B” minősítésű**	1,4
00021		Minősítés nélküli	1,2
00017	Központi idegrendszeri sérültek és tartós légzésbénultak rehabilitációs ellátása		3,6
00022	Pályázati úton befogadott hospice ellátás		1,7

2. melléklet: Egyéb forrást is felhasználó hospice ellátók 2011-ben (a hospice tevékenység kezdetének sorrendjében)

Hospice szolgálat neve (hospice tevékenység kezdete)	Egyéb források
Magyar Hospice Alapítvány (1991)	SZJA 1%-a, pályázat (NCA), önkormányzati támogatás, adományok
Szombathelyi Hospice Alapítvány (1992)	SZJA 1%-a, pályázat (NCA), önkormányzat, adományok
Miskolc, Erzsébet Hospice Alapítvány (1994)	SZJA 1%-a
Tatabánya, Hospice Szeretetszolgálat Alapítvány (1994)	SZJA 1 %-a
Miskolc, Erzsébet Hospice Otthon (1995)	Alapítványi támogatás
Kecskemét, Ölelő Kéz Alapítvány (1995)	SZJA 1 %-a, pályázat, alapítványi támogatás, adományok
Pécs, Szociális Háló Egyesület (1996)	SZJA 1%-a, pályázatok (NCA, TÁMOP, OMMF), adományok
Kaposvár, Nevitt Cindy Szolgálat (1996)	Alapítványi támogatás, adományok
Tatabánya, Nefelejts Ápoló Ház (1999)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Dombóvár, Alkony-Támasz Alapítvány (2001)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Budapest, Gondoskodás 2000 (2004)	Adományok
Pécs, Betegápoló Irgalmas Rend, Hospice (2004)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Eger, Markhot Ferenc Kórház, Hospice (2004)	Adományok
Zalaegerszeg, Mónika M. Kft (2004)	SZJA 1%-a, pályázatok (TÁMOP), alapítványi

	támogatás, adományok
Pécs-Baranyai Hospice Alapítvány (2004)	Pályázat (NCA)
Budapest, Szent Rita Szolgálat (2004)	Pályázat (TÁMOP), adományok
Békéscsaba, Czachó Bt (2004)	Adományok
Salgótarján, Tábita Bt (2004)	SZJA 1%-a, adományok
Eger, Agria 2000 Kft (2004)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Recsk, Rencia Bt (2004)	alapítványi támogatás
Budapest Hospice Ház (2005)	SZJA 1 %-a, pályázat (NCA), adományok
Szeged, Gondoskodás 2003 (2005)	Alapítványi támogatás
Majosháza, Református Egyházközség Szolgálata (2005)	SZJA 1%-a, pályázat (NCA), adományok
Cegléd, Homecare 2002 Bt (2005)	alapítványi támogatás
Ercsi, Benedikt 2001 Kft (2006)	Pályázat (TÁMOP)
Budapest, Korányi Hospice (2007)	SZJA 1%-a, intézményi támogatás
Nagyatád, Hospice Osztály (2007)	Alapítványi támogatás
Budapest, Banai és Társa (2009)	Pályázat (TÁMOP)
Miskolc, Terra95 Bt (2009)	Pályázat (TÁMOP)
Budapest, Híd Hospice Alapítvány (2009)	SZJA 1%-a
Budapest, Nővérbank Kft (2009)	Pályázat (TÁMOP)
Pilisborosjenő, LSM Empátia (2009)	Adományok